

Uttrykk for aspektualitet i norsk

Aspektualitet er en semantisk kategori der det i korthet dreier seg om en handling er pågående eller fullført. Når det gjelder verb, er det typisk for skandinaviske språk og tysk at man fokuserer på fullført handling, på resultatet. Hvis man vil framheve at noe er pågående må man ofte markere det spesielt, hvis ikke det ligger i selve verbbetydningen at det er en ikke-fullført handling. I andre språk, f.eks. russisk, polsk, italiensk, arabisk og engelsk, uttrykkes det grammatikken i verbbyggingen (aspekt). Slik er det ikke på norsk, selv om perfektumformen ofte kan vise til en fullført handling.

Norsk har ikke noe system for å uttrykke aspektualitet, men det er ulike språklige hjelpemidler man kan bruke som vil passe i forskjellige kontekster.

Pågående handling	Uttrykk	Fullført handling
<i>i, på</i> <i>Jeg skal <u>lese i</u> boka om Hamsun i kveld.</i> <i>Han <u>skriver på</u> en roman.</i> <i>Hun <u>spiser på</u> en banan.</i>	Partikkelverb med preposisjon/adverb (ofte vil de også samtidig uttrykke noe om <i>måte</i>)	<i>ut, ned, opp</i> <i>Jeg skal <u>lese ut</u> boka om Hamsun i kveld.</i> <i>Kan du <u>skrive ned</u> en beskjed?</i> <i>Vi <u>spiser opp</u> grøten snart.</i>
Ubestemt form <i>Hun skrev brev i flere timer.</i> <i>Hun vasket reagensrør.</i> <i>Petter skrelte poteter.</i>	Bestemthetskategorien	Bestemt form <i>Hun skrev brevet på en time.</i> <i>Hun vasket reagensrørene.</i> <i>Petter skrelte potetene for en time siden.</i>
<i>Det ble stille.</i> <i>Skiløperen ble stadig mer utmattet under løpet.</i>	Diatese (bli-passiv – være)	<i>Det var stille.</i> <i>Skiløperen var helt utmattet etter løpet.</i>
<i>Det skrives mye om dette.</i>	Diatese (s-passiv – er+ partisipp)	<i>Det er skrevet mye om dette.</i>
	SUBJ + FÅ + partisipp	<i>Jeg vil få gjort dette før vi drar.</i>
	SUBJ (agens) + VERB + <i>ferdig</i> + OBJ	<i>Han skrev ferdig prøven og leverte den med et stolt smil.</i>

	SUBJ (patiens) + var/er/blir + <i>ferdig</i> partisipp	Når huset er ferdigbygd , kan vi selge det for dyre dommer.
Han holder på (med) å <u>lage</u> mat.	SUBJ + <i>holder/holdt på (med) å</i> + INF	
Han var i ferd med å <u>male</u> huset da jeg kom.	SUBJ + <i>er/var + i ferd med å</i> + INF	
De er opptatt med å <u>flytte</u> .	SUBJ + <i>være + opptatt med å</i> + INF	
	Toverbskonstruksjoner	
I Brussel sitter de og <u>lager</u> lover hver dag.	SUBJ + SITTE og + VERB	
Han går og venter på rettens kjennelse.	SUBJ + GÅ og + VERB	
Jeg sto nettopp og <u>tenkte</u> på deg.	SUBJ + STÅ og + VERB	
Jeg låg på sofaen og <u>slappet av</u> .	SUBJ + LIGGE og + VERB	
Hun drev og arbeidet i hagen.	SUBJ + DRIVE og + VERB	
	Dobbelverbskonstruksjoner	
Han maser og maser Sandemo skrev og skrev .	SUBJ + VERB og + VERB	